

Latin nyelv I. – BTTR704OMA

2025/2026. tanév, őszi félév, csütörtök 12:00, Főépület 407/5

Kurzus címe: Latin nyelv I.	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: gyakorlat (kredit 100%)	
A tanóra típusa: ¹ gyakorlat és óraszám: 28 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: - Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ² (ha vannak): -	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok (ha vannak): online tesztek	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): –	
Kurzusleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása, vagy a féléves témák felsorolása (ld. új szakos KKK , ill. NAT Magyar Közlöny 2020. évi 17. szám)	
A tárgy célja: E kurzus négy tudásterület fejlesztésére törekszik. Egyrészt bizonyos alapfokú nyelvi ismeretek átadását kíséri meg, hiszen a görög-latin kultúra a modern európainak szerves, kiszakíthatatlan része, így e kurzus is az említett örökséghez való kapcsolódást erősíti. Másrészt – épp a nyelvi-kulturális előzményekre tekintettel – a latinból újlatin nyelvek sarjadtak. E nyelvek elsajátítása az európai identitás gazdagítását, mélyebb megismerését szolgálja. Számos történeti kutatáshoz nélkülözhetetlen, valamint a munkaerőpiacon való elhelyezkedést is megkönnyíti. A félév során ezért jelentős hangsúly helyeződik a szavak neolatin, illetve magyar nyelv(ek)ben való továbbélésére . Harmadrészt a szövegek fordítását, esetenként áttünetését egyszerűbbé teszi, ha ismerjük azok kultúrtörténeti kontextusát. A tárgy során ezért bizonyos kultúrtörténeti tényanyagokból is számot kell adni. Végül pedig három félév alatt nem kivitelezhető a nyelv alapos elsajátítása. Ezt belátva egy sokkalta gyakorlatiasabb szemléletmód megvalósítása áll a kurzus középpontjában: latin szövegek fordítása digitális segítséggel . Manapság rendkívül elterjedt az MI-alapú fordítóprogramok vagy online szótárak használata. A kurzus ezért fontos célkitűzésének tekinti, hogy eme segédletek felelősségteljes, helyes alkalmazásával is foglalkozzon.	
A félév menete: 1. Bevezetés, a tárgy bemutatása, a követelményrendszer ismertetése 2. A latin nyelv szerepe, haszna a törtélemtudományban – és oktatásban. A latin kiejtés. Imperium Romanum c. olvasmány. 3. I-II. declinatio. Aeneas c. olvasmány (N. Horváth – Nagy: 11-12. o.)	

¹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

4. Igeragozás (Aktív, kijelentő mód, folyamatos jelen idő). De Romulo et Remo c. olvasmány (N. Horváth – Nagy: 17-18. o.)
5. III. declinatio. Familia Romana c. olvasmány (Ørberg: 13-16. o.)
6. I. zárthelyi dolgozat
7. Igeragozás (Aktív, kijelentő mód, folyamatos múlt idő). De Urbe Roma c. olvasmány (N. Horváth – Nagy: 31-32. o.)
8. Melléknévragozás. Villa et hortus c. olvasmány (Ørberg: 32-37. o.)
9. IV. declinatio. De magistratibus c. olvasmány (N. Horváth – Nagy: 65. o.)
10. Igeragozás (Aktív, kijelentő mód, folyamatos jövő idő). Via Latina c. olvasmány (Ørberg: 41-45. o.)
11. V. declinatio. Személyes névmások. Novus dies c. olvasmány (Ørberg: 103-108. o.)
12. II. zárthelyi dolgozat
13. A félév értékelése

A tárgy teljesítése:

Az aláírás megszerzésének alapvető feltétele az órán való jelenlét (**legfeljebb 3 hiányzás engedélyezett**). A szorgalmi időszakban **két zárthelyi dolgozat teljesítése kötelező**, továbbá – az óra gyakorlati jellegét hangsúlyozva – **bizonyos otthoni feladatok elvégzése**, amely egy **harmadik megszerzett érdemjegyben** tükröződik. A három érdemjegyen túl lehetőség van további jegyszerzésre órai referátumok tartásával, projektmunkák elkészítésével.

KKK megfelelés:

- alapos szakmai ismeretek a magyar és az egyetemes történelem nagy korszakairól (őskor, ókor, középkor, koraújkor, újkor, jelenkor),
- egyház- és vallástörténet,
- életmód- és művelődéstörténet

Mely NAT-KET elemeket tartalmazza a kurzus? (kerettantervekhez ld. https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat)

Fejezetek az ókor történetéből: az ókori Egyiptom világa; **az ókori Hellász öröksége; az ókori Róma öröksége; a görög-római hadviselés; képek a népvándorlás korából.**

NAT 9-12:

Civilizáció és államszervezet az ókorban: a Közel-Kelet civilizációi; a görög civilizáció; az athéni demokrácia; **a római civilizáció; a római köztársaság.**

Vallások az ókorban: politeizmus és monoteizmus; a kereszténység kezdete.

KET 9-12

Civilizáció és államszervezet az ókorban.

Vallások az ókorban

Mely NAT-ra épülő érettségi vizsgatárgy követelményeket tartalmazza a kurzus? (ld. https://www.oktatas.hu/kozneveles/erettsegi/kozismereti_vizsgatargyak_2024tol)

A kurzus megfelel a közép- és emeltszintű érettségi anyagainak a következő témakörök alapján:

- A görög és a római építészet
- Ókori írások, a görög filozófia, a római jog alapelvei

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott* irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

N. Horváth Margit – dr. Nagy Ferenc: *Latin nyelvkönyv* I. Budapest, 2013.

Ajánlott irodalom:

Ørberg, Hans H.: *Lingva Latina – Per Se Illustrata. Pars I. Familia Romana*. Grenaa, 2003.

Ørberg, Hans H.: *Lingva Latina – Per Se Illustrata. Teacher's Material*. Newburyport, 2005.

Ferenczi Attila – Monostori Martina: *Latin nyelvkönyv*. Budapest, 1998.

M. Nagy Ilona – Tegye Imre: *Latin nyelvtan a középiskolák számára*. Budapest, 1996.

Hasznos weboldalak:

<https://classics.arts.unideb.hu/letoltesek/bolcseszlatin.pdf> - oktatási segédanyag

Finály Henrik: A latin nyelv szótára (online verzió) – <https://latin.oszk.hu/cgi-bin3/index.cgi>

Szotar.net – Nem csak latin nyelv, EDUID-val használható – <https://www.szotar.net/>

DictZone online latin szótár – <https://dictzone.com/latin-magyar-szotar/>

Wiktionary (szavak kiejtése, etimológiája, esetlegesen ragozási táblázatai) – https://en.wiktionary.org/wiki/Wiktionary:Main_Page

Mesterséges Intelligencia:

<https://chatgpt.com/>

<https://www.bing.com/chat>

<https://gemini.google.com/?hl=hu>

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség, attitűd*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a kurzus jellemzően, érdemben hozzájárul** (ld. szakos KKK)

- Ismeri az ókori görög és római politikai struktúrák főbb jellemzőit és változásait, az ókori és ókori keleti civilizációk kulturális örökségét (írásbeliség, művészetek, tudományok, gazdaság, jog), különös tekintettel a vallási hagyományokra.
- Ismeri a történelem tér- és idődimenzióinak jellemző változásait.
- Ismeri a történeti tudás, a történeti ismeretek megszerzésének, feldolgozásának sajátosságait, a történelem jellemző forrásfajtaát, elsajátítja a történeti források és a tudományos feldolgozások, módszerek közötti különbségtételt.
- Képes a történelem tér- és idődimenzióiban való eligazodásra, a történelmi fogalmak térbeli és időbeli változásainak értelmezésére.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Dr. Tóth Orsolya, egy. docens, Ph.D habil**

Kurzus oktatója (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Berecz Gábor, egyetemi tanársegéd**